

Informacije o predpisih, ki urejajo zlorabo trga

Uredba o zlorabi trga (MAR, Uredba (EU) št. 596/2014) velja od 3. 7. 2016. Vzpostavlja skupni regulativni okvir za trgovanje z notranjimi informacijami, njihovo protipravno razkritje in tržno manipulacijo, vključuje pa tudi ukrepe za preprečitev zlorab trga, da bi se zagotovila celovitost finančnih trgov v Uniji in povečala zaščita vlagateljev in splošno zaupanje v te trge.

1. Trgovanje z notranjimi informacijami

Uredba MAR opisuje dejanja, ki predstavljajo trgovanje z notranjimi informacijami in so strogo prepovedana. Do trgovanja z notranjimi informacijami pride, kadar oseba, ki ima notranje informacije, na podlagi teh informacij neposredno ali posredno za svoj račun ali za račun tretje osebe pridobi ali odtuji finančne instrumente, na katere se te informacije nanašajo. Za trgovanje z notranjimi informacijami se šteje tudi uporaba notranjih informacij pri preklicu ali spremembi naročila v zvezi s finančnim instrumentom, na katerega se informacije nanašajo, če je bilo naročilo oddano, preden je zadevna oseba imela notranje informacije. Prav tako je prepovedano, da oseba drugi osebi priporoča trgovanje z notranjimi informacijami ali napeljuje drugo osebo, da trguje z notranjimi informacijami, kadar ima ta oseba notranje informacije in:

- na podlagi teh informacij drugi osebi priporoča pridobitev ali odtujitev finančnih instrumentov ali napeljuje to osebo, da opravi tako pridobitev ali odtujitev;
- na podlagi teh informacij drugi osebi priporoča preklic ali spremembo naročila v zvezi s finančnim instrumentom, na katerega se te informacije nanašajo, ali napeljuje to osebo, da opravi tak preklic ali spremembo;
- kadar oseba, ki uporabi ta priporočila ali napeljevanje, ve ali bi morala vedeti, da to temelji na notranjih informacijah.

2. Protipravno razkritje notranjih informacij

Uporaba ali posredovanje pozivov ali napeljevanj pomeni protipravno razkritje notranjih informacij, kadar oseba, ki razkrije poziv ali napeljevanje, ve ali bi morala vedeti, da ta temelji na notranjih informacijah.

3. Tržna manipulacija

Tržna manipulacija zajema naslednje dejavnosti:

- posli, ki dajejo napačne ali zavajajoče signale glede ponudbe finančnega instrumenta, povpraševanja po njem ali njegove cene;
- posli, pri katerih se uporabljajo navidezna sredstva ali kakršna koli druga oblika zavajanja ali zvijače;
- razširjanje informacij, ki dajejo ali bi lahko dajale napačne ali zavajajoče znake glede ponudbe finančnega instrumenta, povpraševanja po njem ali njegove cene.

4. Primeri tržne manipulacije

Kazalniki prepovedanega manipulativnega ravnanja:

- namerni nakup ali prodaja finančnega instrumenta ob referenčnem času trgovalnega dne (npr. začetek, zaključek, poravnava), da bi se referenčna cena (npr. začetna cena, zaključna cena, poravnalna cena) zvišala, znižala ali ohranila na določeni ravni – t. i. nakup/prodaja ob zaključku trgovanja (marking the close);

- zaradi povečanja povpraševanja po finančnem instrumentu nastane vtis, da se je tečaj zvišal zaradi dinamičnega prometa/trgovanja (advancing the bid);
- vnos naročil ali niza naročil za trgovanje, s katerimi bi se verjetno začel ali stopnjeval trend za oddajo naročil, ki bi druge udeležence spodbudil k njegovi pospešitvi ali razširitvi, da bi se ustvarila priložnost za zaprtje ali odprtje pozicije po ugodni ceni – t. i. zagon trenda (momentum ignition). Na to prakso lahko kaže tudi velik delež preklicanih naročil (npr. razmerje med naročili za trgovanje in sklenjenimi posli), ki se lahko poveže s količinskim razmerjem (npr. število finančnih instrumentov na naročilo);
- namen izvajanja številnih javnih, vsem vidnih poslov z namenom ustvarjanja vtisa živahnega prometa ali gibanja tečaja finančnega instrumenta (painting the tape);
- dejavnosti ene ali več med seboj dogovorjenih oseb, katerih osnovni cilj je zvišanje tečaja finančnega instrumenta, čemur sledi množična prodaja lastnih finančnih instrumentov (pumping and dumping);
- izkoriščanje prevladujočega položaja s kontrolo povpraševanja in manipuliranje osnovne tečajne vrednosti finančnega instrumenta (cornering).

Prav tako so prepovedani posli ali naročila finančnih instrumentov, ki jih ista oseba oziroma osebe z istim dejanskim lastnikom (npr. fiduciarni posli, za katerimi stalno stoji ista oseba, ali posli pravnih oseb, za katerimi stoji isti dejanski lastnik) ali različne osebe, ki delujejo povezano, sklenejo v podobnih količinah in za podobne cene. Sem na primer spadajo:

- posli, ki jih s skoraj sočasnimi ali sočasnimi naročili nakupa in prodaje ter s podobnim tečajem in v podobnem obsegu sklene ista oseba ali različne osebe z istim dejanskim lastnikom (crossing);
- posli, pri katerih ne pride do dejanske menjave lastništva finančnega instrumenta (wash sales);
- posli, ki se izvedejo na podlagi naročil za nakup in prodajo, ki jih skoraj sočasno ali sočasno za zelo podobno količino in podobno ceno vnese ista stranka ali jih vnesejo različne stranke tajnega dogovarjanja – t. i. neprimerno (sumljivo) ujemanje naročil (improper matched orders).

5. Kazni

Kazen je odvisna od višine povzročene škode, in sicer:

- za kršitev zlorabe trga ATVP fizične osebe kaznuje z globo do 5 milijonov evrov, pravne pa z globo v višini do 15 milijonov evrov ali 15 odstotkov skupnega letnega prometa;
- če je bila z dejanjem pridobljena velika premoženjska korist ali povzročena velika premoženjska škoda in je storilec hotel sebi ali komu drugemu pridobiti tako premoženjsko korist ali drugemu povzročiti tako premoženjsko škodo, se zloraba trga kaznuje po Kazenskem zakoniku z zaporom do petih let.

Kot banka smo dolžni spremljati trgovanje strank s finančnimi instrumenti in o sumljivih transakcijah nemudoma obvestiti neposredno nadzornika za trg vrednostnih papirjev.

Ljubljana, maj 2019

Vodstvo podružnice

BKS Bank AG, Celovec, Avstrija

BKS Bank AG, Bančna podružnica